

ל' מנחם אב תשפ"ו \ גיליון 482

דְּבָרִים – שְׁפָטִים הַפְטָרָה :

"אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִנְּזֻמָּכֶם"
{ישעיה נ"א}

לרפואה שלמה.

מיטלי בת עליזה
טליה אסתר בת אלינור
הרב אליהו רפאל בן סעדה
ינון יהודא חי בן ורד רוזה
אפרים יהודא בן רייזל
רבי יוסף בן עישה
רבי יצחק בן ימנה
רחלי בת הניה.

השבת אנו נקרא, "שְׁפָטִים וְשִׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפָּט צֶדֶק". בכל שנה אנו קוראים פרשה זו בחודש אלול, לרמז לנו כי עלינו להתכונן בחודש הרחמים והסליחות לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה ע"י חשבון נפש, איך עברה עלינו השנה הנוכחית? ובמה עלינו לתקן את דרכינו ולהשתפר במעשינו לקראת השנה הבאה. על כל אחד מאתנו לשים לו שופט ושופט אישי, בכל אחד ואחד מהעשרים שבו, אם זה על פיו לבדוק מה נכנס ומה יוצא ממנו, על אוזניו, לבדוק מה שומע, על עיניו לבדוק מהו רואה, וכל פעולותיו היום יומיות, האם הם עומדות בכללי מצוות התורה? וזאת על ידי לימוד מוסר וחשבון נפש יומי. אלא שרוב בני האדם, עסוקים בשגרת יומם הקבוע, ואין לבם פנוי לבדוק את עצמם, לכן תקנו לנו חכמינו בימים אלו את אמירת הסליחות ותקיעת השופר, כדי שנעצור לרגע את מרוץ החיים, ונתחיל להתבונן, וכפי הנאמר בסליחות, "בן אדם מה לך נרדם? קום קרא בתחנונים! רחץ וטהר ואל תאחר, בטרם ימים פונים". עלינו מוטלת החובה להתחיל מהיום את תיקון דרכנו, ולא להתעלם מימים גדולים אלו המסוגלים לתשובה אמיתית. **רבינו הברוך איש חי זצ"ל, מביא על כך משל יפה.** מעשה בארבעה שותפים בעלי עסקים שהיו עשירים גדולים וטרודים בעסקים שהסתעפו גם לחוץ לארץ, וזמנם לא היה פנוי לענייני הבית השוטפים. בצר להם, שכרו להם משרת משותף אשר היה קונה את כל צרכי הבית, מוצרי מזון, פירות וירקות, ובסוף כל שבוע היה מדווח לכל אחד מארבעת השותפים את ההוצאות, ומקבל אותם חזרה בצירוף שכר טרחתו. במשך הזמן ראה המשרת כי הם טרודים בעסקים ואין ליבם פנוי לבדוק את הקניות שהוא עושה, וכי הם משלמים את כל מה שהוא דורש ללא פיקוח, והחל לאט לאט להוסיף על המחיר האמיתי ולשלשל לכיסו את העודף ללא ידיעתם. לימים, החל אחד העשירים לשים לב כי המחיר שדורש המשרת עבור הקניות, טופח בצורה מוגזמת, והיסב את תשומת ליבם של חבריו לחשד, ובהתייעצות, החליטו, כי בשבועות הקרובים, בכל שבוע של קניות יצטרף אחד העשירים לקניות עם המשרת, וכך יוכלו לבדוק את מעשיו, והודיעו לו כי מעתה יצטרפו אליו לקניות כל אחד בתורו. שמע זאת המשרת ונחרד, הרי עתה יתפשו אותו ואת מעלליו, ומיד החל לטכס עצה איך לקדם את פני הרעה. כשבא העשיר הראשון לבוא לקניות, אמר לו המשרת, מה לך ולשוק, שם יש דוחק וצפיפות, חם מאוד ואין מיוזג אויר, יש חשש גדול שידחפו אותך, אין זה מתאים למעמדך לבוא למקום בזוי זה. שמע זאת העשיר, נרתע, והחליט שלא ללכת. שמח המשרת ואמר, ברוך ה', מהראשון נפטרת. בשבוע הבא רצה העשיר השני לבוא, מיד החל המשרת לומר לו, מה לך ולשוק חם וצפוף, זה לא מתאים לך, וכיוצא בזה. אך העשיר השני לא ויתר, ואמר, למרות הכול אני רוצה לבוא! הלכו יחד לשוק, אך מיד כשהגיעו, החל המשרת לספר לעשיר את ההיסטוריה של השוק, הראה לו פרסומות ומודעות, דיבר אתו על מיני נושאים הקשורים לשוק, עד שיצאו מהקניות, והעשיר לא שם לב למחירים ולסחורה, וכך ניפטר המשרת גם מהעשיר השני. בשבוע השלישי, בא העשיר השלישי, ושוב ניסה המשרת להניא מלבוא, אך העשיר החליט בכל זאת לבוא, וכשנכנסו לשוק החל המשרת לדבר על נושאים אחרים להסיב את לבו של העשיר, אך העשיר בקש מהמשרת לא לדבר אתו כלום, כיון שהוא שרוצה לשים לב למחירים. ואכן ראה העשיר, כי המחירים לא תואמים את הדו"ח של המשרת, שאל העשיר את המשרת לפשר הדבר, והמשרת שהיה ערמומי אמר לו, מה שאתה רואה פה בזול, זה סוג ב', ואני הבאתי סוג א', שזה הרבה יותר יקר, וכן היום הפירות קטנים, לכן הם זולים, ואני הבאתי פירות גדולים שהם יותר יקרים, לכן שלמת יותר. שמע זאת העשיר ועבר לסדר היום. בשבוע הרביעי הגיע תורו של העשיר הרביעי לבוא אתו, וגם פה לא הצליח המשרת להניאו מלבוא, ולא הצליח להסיח את דעתו מהנעשה בשוק, וכששאל אותו העשיר מדוע המחירים כאן זולים יותר מהדו"ח שהוא מוסר להם, חזר המשרת על גרסתו כי כאן זה סוג ב', והפירות קטנים יותר, וזה שונה ממה שהוא קנה בעבר, סוג א' וגדול יותר. אך לתדהמתו, מיד הוציא העשיר הרביעי מכיסו פירות משבוע שעבר, והוכיח למשרת כי זה בדיוק אותו דבר, באיכות ובגודל, ולא נותר אלא להגיע למסקנה, כי המשרת אינו דובר אמת וגזל אותם במשך תקופה ארוכה. הנמשל, אנו עומדים בימי הרחמים והסליחות, יש כמה שיטות ליצר הרע, איך להשאיר את האדם בשגרת יומו ולא לתת לו את ההזדמנות לחשבון נפש אמיתי והכנה נאותה לימים הנוראים. לזה הוא אומר, מה לך בימים אלו לקום מוקדם לסליחות, לשמוע שופר, ודברי התעוררות, הרי אתה מפונק ועייף, בבית הכנסת צפוף וחם, הישאר בביתך ובמיטתך, ואם לא הצליח, ובכל זאת בא לבית הכנסת, מיד מסיח את דעתו להתבונן מי נכנס ומי יצא, כמה מנורות דולקות וכמה נשרפו, האם המזגן עובד ולא יזיה כיוון, מי נרדם ומי ער, או שפוגש חבר ומתחילים בשיחה עירה, עד שלא שם לב כלל לסליחות ולשופר וכמו שנכנס כך יצא. שלילי שכבר בא ומחליט לא לשים לב לסובבים ולהתרכז אך ורק בסליחות ובשופר, אומר לו יצר הרע, כל מה שאתה רואה ושומע, נאמר רק לצדיקים המיוחסים שהם סוג א', ואין הדברים אמורים לגביך שאתה אדם פשוט ועסוק וטרוד, פטור אתה מכל שינוי והתעוררות. אך האדם האמיתי שרוצה להתעורר ולהכין עצמו כיאה וכיאות לקראת הימים הנוראים, הרי שעליו לדחות את כל דברי ההסתה של היצר הרע, והנטייתו של האדם לעצלות ולשגרה, ועליו לומר, עלי דיבר הכתוב "נִחַפְּשָׁה דְרָכֵינוּ וְנִחַקְּהָ, וְנִשְׁוֹבָה עַד ה' ". אמן. שבת שלום ומבורך.

זמני כניסת ויציאת השבת

רבינו תם	צאת שבת	כניסת השבת	ירושלים
20:40	20:02	18:48	
20:38	20:04	19:05	תל אביב
20:41	20:05	18:59	חיפה
20:39	20:02	19:05	באר שבע
20:34	19:59	18:52	אילת

פתגם השבוע

"יום שאיני עושה בו חסד
אינו נחשב בעיניי כיום"
{ר' משה מקוברין}

לזרע של קיימא. אמן.
שלמה בן יונה
חנה בת יעל
אליהו בן מרים
מרגלית בת חנה

"גואל הדם"

"אור החיים הקדוש"

"וְכִי יִהְיֶה אִישׁ שֶׁנָּא לְרֵעֵהוּ וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ וְנָס אֶל אַחַת הָעָרִים הָאֵל, וְשָׁלְחוּ זֶקְנֵי עִירוֹ וּלְקַחוּ אֹתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אֹתוֹ בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם וְנָתַתָּה, לֹא תִחָסֵּם עֵינֶךָ עָלָיו וּבַעֲרַתְּ דָּם הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ" (פרק י"ט. י"א)
"הקדוש ברוך הוא 'גואל הדם' של בני ישראל, ויהרוג את יצר הרע לעתיד לבוא"

רבנו האור החיים הקדוש אומר : פרשתנו עוסקת התורה בעניין 'גואל הדם', שמי שהרג נפש בשגגה, צריך הרוצח לברוח לערי מקלט, ובכך יציל את נפשו, אבל אם הוא לא ברח, יכול קרובו של הנרצח להרוג את הרוצח מדין 'גואל הדם'. אולם צריך לדעת, שעיר מקלט מועילה רק לרוצח בשוגג, אבל מי שרצח במזיד גם אם ברח לעיר מקלט, יכול גואל הדם להורגו. **ורבנו האור החיים הקדוש מבאר את כל הפרשה**, בדרך רמז על היצר הרע, שהורג המון נפשות מישראל, ולעתיד לבוא הוא ירצה להינצל וינס לעיר מקלט, אך זה לא יועיל לו, כי הוא הרג את נשמות בני ישראל במזיד, ולכן הקדוש ברוך הוא יהרוג את היצר הרע, גם אם ינס לעיר מקלט. וכך מפרש רבנו את הפסוקים, **"וְכִי יִהְיֶה אִישׁ שֶׁנָּא לְרֵעֵהוּ"** היצר הרע נקרא "שנא" כי אין שונא לאדם כמו היצר הרע, **"וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו"** שהוא אורב לאדם להחטיאו, ויצר הרע מסביר לאדם על העבירה שהיא מצוה, ועל ידי שהוא מכשילו בשוגג הוא כבר יכול להחטיאו במזיד. ועל ידי החטא הוא "קם" ומתגבר ושולט על האדם, ועל ידי כך **"וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ וְנָתַתָּה"** – שהוא חובל ומכה את הנפש, ועל ידי החטא תמות הנפש. **"וְשָׁלְחוּ זֶקְנֵי עִירוֹ"** הם הבית דין של מעלה ששם הוא עירו ומקומו של השר אדום **"וְנָתְנוּ אֹתוֹ בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם"** שיתנו את היצר הרע ביד אבינו שבשמים, שהוא גואל דמם של ישראל, **"וְנָתַתָּה"** שימנות בעצמו על ידי נגיעת יד הקדוש ברוך הוא בו, שה' יתברך מושיט אצבעו ביצר הרע, ושורפו. וממשיך הפסוק ואומר **"וּבַעֲרַתְּ דָּם הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל"** שהרי כמה דמים רבים ששפך באורבו, ואז יהיה **"וְטוֹב לָךְ"** כי בהיבטל רוח הטומאה, תהיה נשלמת בחינת הטוב אצל בני ישראל.

הבית השלם

הרב שמעון שמש שליט"א – יועץ זוגי וחינוכי: 052-7162999

זוגיות בפרשת השבוע

אמר מי שאמר, זוג שאין ביניהם נקודות ויכות, כנראה שאין ביניהם כלום. אינני יודע אם הסיסמה הזאת נכונה לגמרי או לא, אבל ויכוחים והסתכלות שונה בין בני זוג הם חלק אינטגרלי בחיים המשותפים. נדיר שבני הזוג אין להם חילוקי דעות באי אלו דברים, השאלה היא, מה קורה בקו הסיום. ובעיקר, מה השורש לאי-הסכמות הכרוניות וחוסר איזון בבית. נזכרתי בזה השבוע כאשר יהודי יקר ניגש אליי ברחוב בשאלה בעניין הזוגיות, שלא ניתן להשיב עליה על רגל אחת. ובכלל, אין פתרון קסם לשאלות מסוג זה, כי חייבים לשבת יחדיו ולשמע את שניהם, להקשיב לנימי השיחה כדי לדעת ממה נובע כל דבר ומדוע השני הגיב כך או מתנהג בצורה הזו. הרי מדובר בנישואים שלמעלה מ-20 שנה!... כאשר שואלים נושא הלכתי בענייני בשר וחלב, מעשרות, שבת וכדומה, התשובה בהחלט יכולה להיות קצרה וחדה: אסור, מותר, ראוי להחמיר, וכדומה. אבל שאלה בזוגיות? "מה עושים לאישה שהולכת יותר מדי להורים שלה?" "איך צריך להתנהג עם בעל קמצץ?" מה עושים עם אישה שתלטנית? ושאלות דומות ששואלים "בלכתך בדרך", וכמובן מבקשים פתרון מהיר על רגל אחת, כי אתה מומחה... וכאשר רואים אותך נזכרים בשאלה כבדרך אגב, ולא באמת כדי לפתור בעיה, או "אני שואל בשביל חבר".... ומה מצפים לשמוע? תקנה לה במבה... תני לו סירוף נגד שיעול... "כבוד הרב מה עושים כשאין בינינו תקשורת?" תשובה: "תכבה את הטלפון ותדליק שוב".... "בעלי לא מגיב לרגשות שלי?" תשובה: "תוציאי אותו משקע החשמל לכמה דקות ושוב תחברי".... "זוגיות שלנו קפואה כמו קרח, מה אתה מציע בקצרה?" : "שימו על מצב הפרשה לשעתיים וזהו, הכל יעבוד".... ישנם נושאים שנראים אולי פשוטים בהגדרה אבל דורשים טיפול ענייני ומעמיק, רציני ומחייב: כי יפלא ממך דבר...וקמת ועלית, אומרת התורה! ודרשת והגידו לך... צריך לקום וללכת, לא באקראי ולא 'על הדרך'. צריך לדרוש ולשאול ולחקור, להקדיש זמן ולהקשיב ולהפנים, לקבל מסקנות והחלטות. הניסיון מראה שבשיחות שלום-בית, שני הצדדים יוצאים עם תובנות חדשות ומטלות אישיות מחייבות שחייבים לנהוג על פיהם כדי לשנות את מרקם הרגשי בבית. ואז אף אחד מן הצדדים לא יכול לטעון 'אם הייתי שם הייתי אומר לרב ככה או אחרת'. 'אם הרב היה שומע אותי היה מבין עם מי אני ח'יחיה'. ומה יפים דברי שפתי חכמים בנידון: "מה שנראה בעיניך שמאל ואמרו לך שהוא ימין או להיפך, תשמע בקולם ולא תלך לפי מראה עיניך". **בהצלחה.**

הלכות - ילקוט יוסף הלכות ברכות שמונה עשרה

לרפואה שלמה . אמן.
קסם לאה היה בת אלה
ולחצלת אשר בן
יהודית מלכה וב"ב.

גבהות לפני המקום. אלא יאמר, עבדך אבי פלוני בן פלונית. וכן כשמתפלל על אמו יאמר, אמתך אמי פלונית בת פלונית. ואם מתפלל על רבו החולה, או על תלמיד חכם חולה, יאמר, עבדך רבי פלוני בן פלונית.

המתפלל על חולה ומזכיר את שמו ושם אמו, ובעבר אמו היתה חולה והוסיפו לה שם, צריך להזכיר את החולה בשמו ובשם אמו כולל מה שהוסיפו לה כשהייתה חולה. והני מילי שהוסיפו לה שם ונתרפאה. וכן לפעמים היו קורין לאמו בשם שהוסיפו לה.

יש נוהגים כאשר קוראים מזמור יענך ה' ביום צרה לרפואת אשה חולה, משנים בנוסח המזמור מלשון זכר לנקבה. ויש לבטל מנהג זה, וגם לאשה חולה צריך לומר המזמור כלשונה בלא לשנות.

מותר להזכיר פסוק דרך תפלה ותחנון באמצע שומע תפלה, ומשנה מלשון רבים ללשון יחיד, אין בכך מניעה.

הרואה מודעה ובו בקשה להתפלל על חולה מסויים, יש מי שאומר שצריך להתפלל עליו בברכת רפאנו, או בשומע תפלה. אולם אין זה חיוב מן הדין, אלא מצד חסד עם הבריות.

יש מי שכתב, שאם היה החולה אחד מבני ביתו, רק אז יכול להתפלל עליו בברכת רפאנו, אבל אם היה החולה אחד מחבריו, אינו מתפלל עליו אלא בשומע תפלה. דחשיב כצרכי רבים שאין מבקשים עליהם אלא בשומע תפלה. ולדינא אין לחלק בזה, ובכל אופן יכול לבקש רחמים לרפואה שלימה בברכת רפאנו. ומכל מקום כבר נתבאר שממדת חסידות נכון לבקש רחמים על חבירו בשומע תפלה.

בנוסח ברכת ראה נא בענינו, יש אומרים שאין להוסיף תיבת "נא", [לומר: ראה נא בענינו], ומנהגינו לומר כנז', ראה נא בענינו.

בברכת רפאנו, יש לומר: רפאנו ה' ונרפא, ואין לומר רפאנו ה' אלהינו ונרפא. ואף שבפסוק נאמר: רפאנו ה' וארפא, והוא בלשון יחיד, מכל מקום תיקנו את הברכה בלשון רבים, רפאנו ה' וכו', היינו מפני שאומרו דרך בקשה ותפלה, ובה אנו משנים מלשון רבים ליחיד. וחותמין רופא חולי עמו ישראל, חולי הלמ"ד בציר"י.

הרוצה להוסיף בברכת רפאנו בקשה לרפואה שלימה, יאמר קודם כי אל רופא רחמן ונאמן אתה, יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שתתפאנו רפואה שלימה רפואת הנפש ורפואת הגוף, כדי שאהיה חזק בבריאות גוף ונשמה לקיום תורתך הקדושה, ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל. וכשרוצה להתפלל על חולה אחר, יאמר, יהי רצון וכו' רפא נא את פלוני בן פלונית, רפואה שלימה בתוך שאר כל חולי עמך ישראל. אולם אם מתפלל על חולה בפניו, אינו מזכיר את שמו. וממדת חסידות נכון לבקש רחמים על חבירו בשומע תפלה.

המתפלל על החולה אינו צריך להזכיר את שמו, שהרי משה רבינו התפלל על מרים ואמר, "אל נא רפא נא לה", ולא הזכיר את שמה כלל. במה דברים אמורים כשמתפלל על החולה בפניו, אבל אם היה מתפלל על החולה שלא בפניו, יזכיר שם החולה ושם אמו, "פלוני בן פלונית". ואם אינו יודע שם אמו, יזכיר אותו בשם אביו "פלוני בן פלוני".

המתפלל על אביו החולה, לא יתארהו בתארי כבוד, כגון אבי מורי, שאין

מאחר שההבדל בין האדם לבהמה היא הבינה והשכל, לפיכך קבעו חכמים ברכת "אתה חונן" בראש הברכות האמצעיות, וגם מפני שאם אין בינה אין תפלה.

בנוסח ברכת אתה חונן י"א "לאדם דעת" הלמ"ד בקמ"ץ, וי"א הלמ"ד בשוא. וצריך לומר "וחננו מאתך חכמה בינה ודעת", עם וא"ו,

שואל אדם צרכיו בתפלת שמונה עשרה, ולכן מי שתלמודו משתכח, יוסיף בקשה בברכת אתה חונן, קודם שיאמר וחננו מאתך וכו', ויאמר שם, יה"ר מלפניך ה' או"י שתחנני חכמה ובינה להבין עמקי סודות תורתך, וזכני לזכור את לימוד התורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וחננו וכו'.

בברכת השיבנו מזכירים "השיבנו אבינו", ואין מזכירים אבינו אלא בברכה זו, ובברכת סלח לנו.

מי שאחד מקרוביו אינו שומר תורה ומצוות, נכון שמדי פעם יבקש עליו בתפלת שמונה עשרה, בברכת השיבנו אבינו לתורתך, וקודם שחותם ברוך אתה ה' יאמר: "יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתחתור חתירה תחת כסא כבודך, להחזיר בתשובה שלימה לכל פושעי עמך בית ישראל, ובכללם תחזיר בתשובה שלימה את פלוני בן פלוני, כי ימינך פשוטה לקבל שבים". ויש הנוהגים לומר תפלה זו על עצמם, שתחזירני לי פלוני בן פלוני וכו'.

בברכת סלח לנו אבינו, ישתדל לכוין לבקש מהשי"ת שירבה לסלוח לו וימרק עוונותיו לא על ידי יסורים, כדי שיוכל להמשיך ללמוד ולקיים מצות, בבחינת למענך אלהים חיים.

הגאון הרב אברהם יצחק הכהן קוק – הראי"ה זצוק"ל

מסר לתלמידים שיעור יומי. בשנת תרע"ד יצא הרב קוק, כרבן של המושבות, בראש משלחת רבנים למסע המושבות הראשון. המסע נמשך כחודש. תקופת מלחמת העולם הראשונה: באב התרע"ד יצא לכנס העולמי של אגודת ישראל בשווייץ, ולאחר חודש נאלץ להישאר בסנט גלן בשל פרוץ מלחמת העולם הראשונה. שם פעל פעילות ציבורית כדי לסייע ליישוב שבארץ. בשנת ה'תרע"ו הציעה לו קהילת מחזיקי הדת שבלונדון להיות רבה, והוא ניאות בתנאי שיחזור ליפו בהזדמנות הראשונה שיוכל. בהיותו בלונדון הקים מספר ישיבות. בתום המלחמה, לאחר תקופה של כשלוש שנים בלונדון, חזר הרב קוק לארץ ישראל. מתקופה זו ועד למותו מיעט בכתיבת דברי מחשבה ועסק בכתיבת "הלכה ברורה" על הש"ס, רב ראשי: בשנת 1919 נענה להזמנתם של ראשי המוסדות והישיבות ורוב רבני ירושלים להתמנות לרבה של העיר. בכך אייש משרה שהייתה מיותמת מספר שנים, מאז פטירת הרב שמואל סלנט. בהמשך כונן את מוסד הרבנות הראשית, שבה ראה שלב ראשון לייסוד הסנהדרין, ונהיה הרב הראשי האשכנזי הראשון של ארץ ישראל. סמוך להתמנותו לרבה של ירושלים נהרגה בתו הצעירה אסתר-יעל בעת שנפלה ממדרגות הבית הזמני בו התגוררו ברחוב הנביאים. ייסוד ישיבת מרכז הרב: פעילותה המעשית של הישיבה החלה בקיץ תרפ"ג בעת שהחלו ללמוד בה תלמידים בודדים. קבוצה גדולה יותר הגיעה ללמוד בתרפ"ד. השם שהעניק הרב קוק לישיבתו הוא "הישיבה המרכזית העולמית" אך היא התפרסמה בשם "מרכז הרב". הרב יעקב משה חרל"פ שימש כראש הישיבה בפועל, עד לפטירתו בשנת תשי"ב. הגיעה כמות התלמידים בישיבה לכשמונים תלמידים. הישיבה נוהלה על ידי הרב קוק באופן אבהי. לעתים דאג הרב קוק לתלמידיו מבחינה חומרית בסיועה של אשתו, שלקחה על עצמה את הטיפול בחורים שבגרבי תלמידיו. הרב קוק עודד את בוגרי הישיבה לשמש כרבנים, כמורים וכאנשי ציבור, ואכן רבים מהם שימשו כרבנים בארץ ישראל ובחו"ל. ייסד את מכון "הלכה ברורה", העוסק בהעמדת הפסיקה ההלכתית מול מסקנות סוגיות התלמוד עליהן היא מבוססת, עבודה שהקדיש לה חלק ניכר מזמנו ושראה בה בניין התורה לדורות. בתרצ"ג ייסד בירושלים את מכון הארי פישל, למחקר מדעי של היהדות, ובמיוחד תורה שבעל פה, והעמיד בראשו את תלמידו הרב שאול ליברמן, שנחשב לאחד מגדולי חוקרי התלמוד וספרות התורה שבעל פה. בעת שהרב קוק חזר לירושלים מטקס שבו קיבל אזרחות כבוד של העיר תל אביב חש הרב קוק כאבים בבטנו, ומחלת הסרטן החלה לתת בו את אותותיה. פטירתו: בסוף ימיו נאבק הרב קוק במחלת הסרטן. עצרות תפילה נערכו בקיץ תרצ"ה בירושלים והוכרז יום תפילה כלל-עולמי בכ"ד בתמוז. לשמו של הרב נוסף השם "יחזקיהו". הרב קוק נפטר בגיל שבעים, ביום ג' באלול התרצ"ה, בבית ההבראה בקריית משה, ונקבר בהר הזיתים בירושלים.

נולד בעיירה גריבה שבמחוז דווינסק לפערל זלטה (לבית פלמן), ולרב שלמה זלמן קוק, בוגר ישיבת וולוז'ין. התחנך אצל אביו שהיה "מתנגד", אך התחבר גם לחסידי חב"ד שהסבא מצד אמו היה ממקורבי ה"צמח צדק". מגיל בר מצווה למד בעיירות סמוכות: אצל הרב דון יחיא והרב רבינוביץ בלוצין, אצל רבה של דווינסק, הרב לוין, ואצל רבה של סמרנון, הרב שפירא. בהיותו כבן עשרים הוסמך להוראה על ידי הרב יחיאל מיכל הלוי אפשטיין, מחבר "ערוך השולחן". בשנת תרמ"ד השתדך עם אלטה בת-שבע, בתו של הרב אליהו דוד רבינוביץ' תאומים (האדר"ת), רבה של פוניבז' באותה עת, ובהמשך רבה של ירושלים. לאחר אירוסיו למד במשך כשנה וחצי בישיבת וולוז'ין, בראשותה עמד הרב נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב), שבו ראה אחר כך את רבו המרכזי. לאחר נישואיו בניסן תרמ"ו, חזר הרב קוק ללמוד ולגור בפוניבז' סמוך לחותנו האדר"ת, ושם נולדה בתו הבכורה פרידה חנה, בטבת תרמ"ח. באותה שנה התמנה לרבה של העיירה זיימל שבליטא שם למד קבלה כתלמיד חבר עם אחד מגדולי מקובלי דורו, הרב שלמה אלישיב, מחבר הספר "לשם שבו ואחלמה". כעבור שנה נפטרה אשתו, והרב קוק נותר אלמן עם בתו הפעוטה בת השנה וחצי. לאחר כשנה, במהלכה עסק בהגות וקבלה, נישא לרייזה רבקה, בתו של הרב צבי יהודה רבינוביץ' תאומים (אחיו התאום של האדר"ת), שהייתה בת דודתה של אשתו הראשונה וגדלה בבית האדר"ת לאחר מות אביה. ממנה נולד בנו הרב צבי יהודה קוק, בי"ד בניסן תרנ"א. באותה שנה הוציא לאור את ספרו חבש פאר הכולל חלק הלכתי וחלק מחשבתי, ונדד זמן מה בין העיירות כדי להפיץ את ספרו. בשנת תרנ"ה נבחר כרבה של בויסק, שהייתה עיר גדולה יותר, החל משנת תרס"א, החל לפרסם מאמרים הגותיים בביטאון הרבני "הפלס". בבויסק גם נולדה בתו השנייה, בתיה-מרים, בשנת תרנ"ט, בתקופה זו עסק בכתיבת החיבורים 'עין איה', 'מדבר שור', 'ולנבוכי הדור'. כאשר פנו אליו אנשי יפו, בהשתדלותו של יואל משה סלומון, לכהן כרב העיר יפו והמושבות, הגשים את חלומו לעלות לא"י על אף שאנשי קהילת בויסק העשירה ניסו לשדלו להישאר על ידי הגדלת משכורתו ותשלום חובותיו. בכ"ח באייר תרס"ד הגיע ליפו והחל לכהן בתפקיד זה. תקופת יפו הייתה התקופה הפורייה ביותר בכתיבתו, ובה נכתב החומר לכמה מהיצירות החשובות שלו - 'אורות', 'אורות הקודש', 'עולת ראייה' ועוד. בתענית אסתר תרס"ז נולדה בתו הצעירה, אסתר יעל. באותה תקופה תמך באופן מסווג בבית ספר "תחכמוני" ששילב בין לימודי קודש ולימודי חול, דבר שעורר התנגדות מצד חלקם של רבני ירושלים. במקביל שימש כמנהל הרוחני של תלמוד תורה שערי תורה. תמך בהיתרים על פי ההלכה לצורך קיום ההתיישבות, כגון בפולמוס השמיטה ובהיתר המכירה. הוא ביסס היתר זה מבחינה הלכתית בספר שבת הארץ. הרב קוק הקים ביפו בתרס"ט גם ישיבה גבוהה שבה למדו כעשרים תלמידים מירושלים ומיפו, הישיבה שכנה בבית המדרש "ברכות" בקומה העליונה בבניין של תלמוד תורה "שערי תורה". הרב קוק

ניתן לקבל את העלון במייל. נא לשלוח בקשה למייל: Asher7171@walla.com

הצעות והארות יתקבלו בשמחה. אשר ביטון - רב משמר הגבול - ירושלים. 0524090556